

ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ В ОБЛАСТ ПЕРНИК ПРЕЗ 2019 ГОДИНА

Индикаторите за бедност и социално включване са част от общите показатели на Европейската общност за проследяване на напредъка на страната в борбата с бедността и социалната изолация. Основен източник на статистически данни за пресмятане на общите индикатори е ежегодно провежданото наблюдение “Статистика на доходите и условията на живот (EU- SILC)”.

Оценка на бедността

През 2019 г. линията на бедност общо за страната е 413.04 лв. средномесечно на лице от домакинство. При този размер на линията на бедност под прага на бедност са били 1 586.2 хил. лица, или 22.6% от населението на страната.

Данните от изследването позволяват изчисляване на линия на бедност за всяка област. Приложен е същият метод както при линията на бедност на национално ниво - 60% от средния общ разполагаем нетен доход на домакинствата в рамките на областта. За 2019 г. в област Перник размерът на линията на бедност е 475.25 лв. средномесечно на лице от домакинство, като под прага на тази линия е живяло 25.3 хил. лица, или 20.9% от населението на областта (табл.1).

1. Основни индикатори за бедност

	2015	2016	2017	2018	2019
Линия на бедност - средномесечен размер - левове	352.2	318.3	366.8	353.2	475.3
Относителен дял на бедните - % от населението	20.5	20.4	17.2	11.9	20.9
Относителен дял на бедните преди получаването на социалните трансфери - % от населението	50.8	49.8	42.5	43.5	43.3
Относителен дял на бедните преди получаването на социалните трансфери, с включени пенсии - % от населението	30.6	27.3	24.8	21.1	25.7
Отношение между доходите на най-бедните и най-богатите 20% от населението (S80/20)	5.5	5.9	4.7	4.1	4.6
Коефициент на Джини ¹	29.2	33.1	29.1	28.2	27.5

Спрямо предходната година размерът на линията на бедност за област Перник през 2019 г. се повишава с 34.6%, а за страната - със 17.6%. Относителният дял на бедното население се увеличава с 9.0 процентни пункта.

За 2019 г. област Перник се нарежда на второ място в страната по размер на линията на бедност, след София (столица) (589 лева).

¹ Изчислява се на основата на данни от разпределението на лицата от домакинствата по доход и е нормиран в границите от 0 до 100.

Най-ниската линия на бедност се наблюдава в областите Монтана и Пазарджик - съответно 268 и 292 лева.

Най-висок е относителният дял на бедните в областите Сливен - 30.1% и Кюстендил - 28.8%, а най-нисък в областите Плевен - 14.3% и Благоевград - 16.5%.

В област Перник относителният дял на бедност при мъжете е 18.5%, а при жените - 23.3%. В сравнение с предходната година делът на бедност се увеличава и при двата пола - с 8.5 процентни пункта при мъжете и с 9.5 процентни пункта при жените.

Системата за социална защита има съществено значение за редуциране на бедността. Данните за 2019 г. на национално ниво показват, че ако в доходите на домакинствата се включат доходите от пенсии, но се изключат останалите социални трансфери, равнището на бедност нараства от 22.6 до 29.6%, а за област Перник равнището на бедност се повишава съответно от 20.9 до 25.7%, или с 4.8 процентни пункта. Съответно при изключване на пенсиите и останалите социални трансфери равнището на бедност за областта нараства до 43.3% или с 22.4 процентни пункта.

Поляризацията на населението в област Перник по доход, измерен чрез съотношението на доходите между бедните и богатите слоеве на обществото за 2019 г. показва, че най-бедните 20% от домакинствата имат 4.6 пъти по-нисък доход от най-богатите 20%, като спрямо 2018 г. поляризацията се увеличава.

Материални лишения на домакинствата

В общите показатели за оценка на бедността са включени и субективни индикатори, свързани с материални лишения. Те показват субективната оценка и личните нагласи на лицата и домакинствата относно възможностите за задоволяване на отделни нужди и потребности. За оценка на материалните лишения на домакинствата се използват девет въпроса, свързани с потреблението на конкретни стоки и услуги, като например: ползване на едноседмична почивка извън дома, посрещане със собствени средства на неочаквани финансови разходи, консумация на месо, пиле или риба (или вегетарианския им еквивалент) всеки втори ден, ограничения при отоплението на жилището поради недостиг на средства, затруднения при плащането навреме на разходи за жилището.

През 2019 г. в област Перник 18.8% от населението живее в материални лишения (ограничения в 4 от 9 показателя), което се увеличава спрямо предходната година с 0.7 процентни пункта.

Домакинства с нисък интензитет на икономическа активност

Лица, живеещи в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност, се дефинират като лица от възрастовата група 0 - 59 години, живеещи в домакинство, където възрастните (18 - 59-годишните с изключение на учащите от възрастовата група 18 - 24 години) работят под 20% от техния потенциал през референтния период.

Следвайки дефиницията, през 2019 г. в област Перник 7.4 хил. лица на възраст 18 - 59 години живеят в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност, или това са 10.0% от населението. Спрямо 2018 г. относителният им дял се увеличава с 3.3 процентни пункта (фиг. 1).

Фиг. 1. Относителен дял на лицата, живеещи в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност на възраст 18 - 59 навършени години

Комбиниран индикатор

Във връзка с поставените цели по ключови области в стратегията „Европа 2020“ от изследването на доходите и условията на живот (EU-SILC) се изчислява комбиниран показател за регулярен мониторинг на напредъка на страните при изпълнение на националните подцели. Показателят включва лица, живеещи в риск от бедност, с материални лишения и в домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност.

Комбинирането на трите показателя показва, че през 2019 г. 32.5% от населението на страната, или 2 278.7 хил. лица, са били в риск от бедност и социално изключване. За област Перник през 2019 г. 34.8 хил. лица или 28.8% живеят в риск от бедност или социално изключване - съответно 22.3% от мъжете и 34.9 % от жените. Стойността на показателя се увеличава с 2.7 процентни пункта спрямо 2018 г., повече при жените - с 5.1 процентни пункта, в сравнение с мъжете - с 0.1 процентни пункта (табл.2).

2. Население в риск от бедност и социално изключване по пол

	2015	2016	2017	2018	2019
Общо - хил.	59.1	51.6	43.0	31.9	34.8
Относителен дял от населението - %	46.5	40.8	34.7	26.1	28.8
Мъже - хил.	27.7	24.6	19.8	13.2	13.1
Относителен дял от населението - %	44.7	39.5	32.7	22.2	22.3
Жени - хил.	31.3	27.0	23.2	18.7	21.7
Относителен дял от населението - %	48.2	42.1	36.6	29.8	34.9

Деца в риск от бедност и материални лишения.

През 2019 г. 15.4% от децата на възраст 0 - 17 години в област Перник са изложени в риск от бедност, при 27.5% общо за страната.

В изследването „Статистика на доходите и условията на живот“ от 2013 г. се събират данни за материалните лишения на децата в домакинството (на възраст между 1 и 15 години). За оценка на материалните лишения при децата в домакинствата се използват тринадесет въпроса, свързани с потреблението на конкретни стоки и услуги, като например: почивка извън дома поне една седмица в годината (вкл. празници със семейството, гостуване при роднини, приятели, организирана почивка от училището и т.н.); редовни занимания с плуване, свирене на музикален инструмент, участие в младежки организации и др.; екипировка за игри навън (колело, ролери, кънки и др.); купуването на книги, които са подходящи за възрастта на децата (без учебници и учебни помагала); купуването на два чифта обувки по размер в зависимост от сезона и/или за всички сезони.

През 2019 г. в област Перник относителният дял на децата с материални лишения (лишени от поне един от 13 показателя) е 27.6%, а за 0.7% от децата нито една потребност не може да бъде удовлетворена поради финансови причини. Спрямо предходната година стойността на тези показатели нараства съответно - с 12.8 и 0.4 процентни пункта.

Методологични бележки

Наблюдението за доходите и условията на живот (EU-SILC) като част от Европейската статистическа система (ESS) се осъществява по единна методология, определена с Регламент № 1177/2003 на Европейския парламент и на Съвета, и осигурява информация за моментното състояние (cross-sectional data) и от повторени във времето (longitudinal data) изменения в доходите, равнище и структура на бедността и социалната изолация.

Целевата съвкупност в изследването (EU-SILC) са всички **обикновени** домакинства и техните членове, живеещи на територията на страната в момента на наблюдение. Лицата, живеещи в колективни домакинства и в институции, са изключени като цяло от целевата съвкупност.

До 2015 г. изследването се провежда върху 4-годишен ротационен панел от обикновени домакинства. Размерът на извадката за 2019 г. включва 8 815 домакинства от 6 ротационни групи от всички области на страната. Освен домакинството, попаднало в извадката, обект на наблюдение са и всички негови членове на 16 и повече навършени години. Извадката се състои от четири ротационни групи, като всяка година една от ротационните групи отпада от наблюдението и се заменя с нова. Този ротационен модел на извадка осигурява два типа данни:

- Моментни (данни от текущата година на наблюдение)
- Лонгитудинални (данни за домакинствата, участвали в поне две последователни години).

Наблюдението се провежда с два типа анкетни карти:

- Въпросник за домакинството
- Индивидуална анкетна карта за всяко лице от домакинството на 16 и повече навършени години.

Основни понятия

Линия на бедност

За изследване на равнището на бедност в методологията на Евростат се използва общ разполагаем нетен доход. Линията на бедност представлява 60% от средния общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Еквивалентни скали

За пресмятане на индикаторите за бедност и социално включване се използва общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица. Поради различния състав и брой лица в домакинствата се прилагат еквивалентни скали. Използва се модифицираната ОЕСД скала, според която първият възрастен на 14 и повече навършени години получава тегло единица, вторият възрастен на 14 и повече навършени години - тегло 0,5, и всяко дете под 14 години - тегло 0,3. Теглата се присъждат на всеки член на домакинството и се сумират, за да се получи еквивалентен размер на домакинството. Общият разполагаем нетен доход за всяко домакинство се разделя на неговия еквивалентен размер и се формира общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Поради извадковия характер на изследването за доходите и условията на живот по някои основни показатели са изчислени следните оценки в табл. 3:

3. Оценки на някои основни показатели в област Перник през 2019 година

Индикатори	Относителен дял - %	Стандартна грешка
Население в риск от бедност и социално изключване		
Общо	28.8	5.5
Мъже	22.3	5.2
Жени	34.9	6.6
0 - 17 години	15.4	6.9
18 - 64 години	26.5	6.1
65+ години	48.0	7.4
Риск от бедност		
Общо	20.9	3.8
Мъже	18.5	4.0
Жени	23.3	4.1
0 - 17 години	15.4	6.9
18 - 64 години	16.2	3.6
65+ години	44.2	6.7
Материални лишения		
Общо	18.8	5.0
Мъже	14.3	4.9
Жени	23.1	5.9
0 - 17 години	8.8	5.1
18 - 64 години	19.1	5.7
65+ години	25.3	7.2
Домакинства с нисък интензитет на икономическа активност		
Общо 18 - 59 години	10.0	2.8
Мъже	7.3	3.1
Жени	12.6	3.4
Общо 0 - 17 години	8.8	5.1
Общо 18 - 59 години	10.0	2.8

Повече информация за индикаторите на бедност и социално включване може да бъде намерена на интернет страницата на НСИ в рубриката „Социално включване и условия на живот“ и в информационна система „ИНФОСТАТ“.